

SV. KLEMENT MARIA HOFBAUER,

KNĚZ KONGREGACE NEJSV. VYKUPITELE.

KRÁTKÝ ŽIVOTOPIS.

NASTÍNIL

P. FRANT. BLAŽÁK C. SS. R.

Druhé vydání.

Schváleno nejd. kníž. arcib. ordinariátem v Praze a řeholními
představenými.

V PRAZE 1909.

CYRILLO-METHODĚJSKA KNIHTISKÁRNA V. KOTRBA
NÁKLADEM VLASTNÍM.

Ú v o d.

Životy svatých jsou takřka rozkošnou zahradou, ve které nalézáme na daleké cestě ku vlasti nebeské hojného odpočinku a nejvydatnější posily.

Také život svatého Klementa M. Hofbauera, kněze z Kongregace Nejsv. Vykupitele, který dne 20. května roku 1909 slavnostně za svatého prohlášen byl, jest nám takovou duchovní zahradou, jaké zvláště za posledních let potřebujeme k zotavení z umdlenosti, do níž moderní nevěra a všeobecná znemravnělost s takovým úsilím nás strhnouti se snaží.

Neboť ctnosti sv. Klementa, zejména jeho pevná a živá víra a vroucí láska k Bohu, k církvi a k náměstku Kristovu, papeži v Římě, hrdinné příklady pokory a poslušnosti, umrtvenosti a čistoty, které nám dává, divy milosti Boží, jež skrze něho k spáse nesčetných duší se staly: to vše nám co nejvýmluvněji hlásá, že ani moderní nevěra, ani hříšná bezuzdnost smyslných chtíčů, v níž millionové nejvyšší svůj ideál vidí, nás nevede k spáse, nýbrž že spása naše jedině tam jest, kde

Duch sv. přebývá a vše řídí a spravuje, v pravé a jedině, svaté a apoštolské církvi Kristově a v dětinné poslušnosti, kterou této své duchovní matce ve věcech víry, mravů a kázně vždy svědomitě prokazovali máme.

Jest tedy záhodno, aby život svatého Klementa byl všude co nejvíce rozšiřován a ve známost uváděn. A proto právě nastupuje také tento spisek již po druhé svou cestu světem. Kéž najde i tentokráte mnoho čtenářů a přinese všem hojného užitku!

Poslušen nařízení papeže Urbana VIII. prohlašuji zároveň, že spisek podrobuji ve všem neomylnému soudu církve svaté a že vše, co píši, v jejím smyslu psáti chci.

V Praze, dne 8. září 1909.

Spisovatel.

HLAVA PRVNÍ.

Mládí sv. Klementa.

1. N a r o z e n í a k ř e s t.

Nedaleko Znojma na Moravě leží v malebné rovině na řece Dyji malá, ale úhledná vesnička Tasovice s krásným farním kostelem. Duchovními správci byli tam od XIII. století až do císaře Josefa II. Praemonstráti z blízkého kláštera Louky. Teď jest to fara kněží světských.

V této klidné osadě žil v XVIII. století vzorný katolický muž Petr Pavel Hofbauer se svou zbožnou manželkou Marií, rozenou Steerovou. Hofbauer byl řezníkem, ale zabýval se též polním hospodářstvím a vinařstvím. Rodem byl z Moravských Budějovic a jmenoval se původně Dvořák, poměnil však ještě za svobodna, když do německých Tasovic po práci přišel, dle tehdejšího zvyku své jméno a psal se od té doby Hofbauer. Jeho mateřskou řečí byla čeština, uměl však také dobře německy; jeho manželka byla dcerou tasovického starosty a mluvila jen německy.

Hofbaurům daroval Bůh dvanáct dětí, z nichž devátým byl náš oslavenec, svatý Klement. Sedm dětí vzal si Bůh již v útlém mládí k sobě do nebe, z pozůstalých pak pět dětí byl sv. Klement nejmladší. Narodil se na den sv. Štěpána, 26. prosince 1751, a byl téhož dne ve farním chrámu Páně pokřtěn. Na křtu sv. obdržel jméno Jan. Klementem byl nazván teprv později jako poustevník.

Mluvit naučila ho, když povyrosl, dobrá a pečlivá matka; mateřštinou jeho byla tedy němčina. Ale též češtině záhy se přiučil. Byl za tím účelem již jako dítě poslán na nějakou dobu k svému dědečkovi do Mor. Budějovic. Tam také později jako pekařský tovaryš jeden čas pracoval a v češtině se utvrdil. Bůh sám to tak řídil. Neboť sv. Klement měl později, jak uvidíme, nejvíce mezi Slovany pracovati, a sice ve Varšavě mezi Poláky a ve Vídni měl býti prvním, který vymohl českému, do té doby naprosto opuštěnému lidu, stálou duchovní správu v řeči mateřské.

2. Z b o ž n á m a t k a .

Zbožná, ctnostná a moudrá matka jest neocenitelným pokladem. Neboť ona jediná dovede vychovávatí dítky opravdu ctnostné a svaté. Jí tedy patří všecka chvála a všecko uznání.

A takovou byla též matka sv. Klementa. Ve výchově spravovala se, jak sv. Klement později sám dosvědčil, hlavně dvě-

ma zásadami. Přední zásadou její bylo: dítě patří na prvním místě Bohu, a musí tudíž napřed pro Boha vychováno býti. Proto učila děti své především Boha a Nejbl. Pannu Marii, Matku Boží, znát a milovat. O příbězích svatých ze Starého a Nového Zákona jim nejraději vypravovala, a při tom jim vštěpovala pravdy svatého náboženství; zvláště pak učila je se modlit, aby, když začnou chodit do školy, náboženský základ už z domu s sebou přinesly. Když pak sv. Klementu, hošíčku tehdy teprv sedmiletému, zemřel otec, vedla ho truchlící matka k obrazu Ukřižovaného, řkouc: „Hle, tento bude teď otcem tvým; přičiň se, abys vždy tou cestou krácel, která se jemu líbí.“ Slova ta nevymizela sv. Klementu nikdy z paměti.

Druhou zásadou ctnostné matky Klementovy bylo: dítě třeba již v útlém mládí vésti k tomu, aby se naučilo se bezapíratí a svévoli a zlé náklonnosti potlačovati. V tomto sebezapírání cvičila zbožná Hofbauerka své děti neustále, vštěpujíc jim tak největší ošklivost před hříchem a zamezujíc tomu, aby si nepřivykly chybám, jako zlosti, neposlušnosti, lži a jiným, které už v dětském srdci tak snadno se probouzejí.

Ovoce výtečné této výchovy brzy se ukázalo. Sv. Klement začal prospívat v ctnostech už jako dítě. Her ostatních dětí nemiloval, ale za to tím raději se modlil a do kostela chodil. Jak o modlitbě smýšlel, dal už tehdy na jevo. Jednou

totiž doprovázel matku. Cestou setkali se s příbuznými. Matka se jich tázala, co dělají. Příbuzní odpověděli, že si krátí chvíli. Sv. Klement nepochopuje slov těch, tázal se, co řekli. Když pak mu to matka vysvětlila, pravil všecek udiven: „Nemají-li co dělat, ať se modlí“. Nejmilejší modlitbou byl mu růženec. K Panně Marii vůbec rád se modlil a ji vroucně ctil a miloval, ano k její cti a chvále každou sobotu i s matkou se postíval. Dovolení k tomu dostal vždy od matky v odměnu za to, že celý týden vzorně se choval. K vzornému tomuto chování patřila hlavně poslušnost. Proti vůli matky nikdy nic nečinil, každé její přání bylo mu rozkazem. Vše, co činil, činil s jejím vědomím a po její vůli. Také ve škole býval vždy pro svou píli a své mravné chování všem ostatním od kněží i učitelů za vzor kladen. Při tom býval vždy velice přívětivým a laskavým, tak že ho všichni upřímně milovali. Zejména k chudým lnul celým srdcem a jim rád rozdával, co sám darem dostal, nebo si postem odepřel. První símě svatosti vzrůstalo tudíž v srdci Klementově co nejutěšeněji.

3. Na řemesle.

Ovdovělá chudá matka musila se o to starati, aby její dítky brzy nějaké užitečné práci se vyučily, a pak samy sobě chleba vydělávaly. Proto zavedla sv. Klementa do Znojma, aby se tam učil peka-

řem. Pan mistr, František Dobš, přijal ho rád a učil ho svědomitě. Asv. Klement přičiňoval se zas co mohl, aby v učení dobře prospíval. Svou pílí a vnímavostí, poslušností a zbožností dobyl si lásky svého mistra plnou měrou. Též všichni ostatní ho milovali zvláště pro jeho přívětivost a úslušnost vskutku srdečně. Ve Znojmě pobyl svatý Klement asi 3 roky a vyučil se pekařství k největší spokojenosti mistra.

Sotva pak že stal se tovaryšem, byl povolán za pekařského pomocníka do kláštera luckého. Neboť udeřil tehdy veliký hlad a Klement měl pomáhati i v pekárně, i u brány kláštera při rozdávání chleba chudině, což mu bylo největší útěchou. Ale dlouho pomocníkem nezůstal. Brzy učinil jej opat Řehoř Lambek, mírný a dobrotivý pán, komorníkem a sluhou v jídelně. Tento úřad zastával pak sv. Klement čtyři léta, až do smrti opata r. 1775. Téhož roku opustil klášter lucký. Řemeslem svým zabýval se od té doby jen s přestávkami. Roku 1777 pekařil v Morav. Budějovicích, na to pak roku 1778 odešel do Vídně a přijal práci „u železné hrušky“, naproti klášteru Uršulinek, kde měl později jako apoštol Vídně tolik se proslaviti. Ale ani ve Vídni nepracoval nepřetržitě, nýbrž přerušil dvakrát svou práci, aby mohl putovati do Říma, až roku 1783 řemesla svého úplně nechal.

Svou zbožností a pílí poutal i ve

Vídni na sebe pozornost mnohých. Zejména spřátelil se s Petrem Kuncmannem, rodilým z Burg-Krumbachu v diecési virc-bursgké. Byli oba tovaryši pekařskými a pracovali spolu „u železné hrušky“. Ve zbožnosti byl jeden druhému nejlepším příkladem a nejmocnější pobídkou.

Tehdy se stalo, že papež Pius VI. přijel do Vídně. Bylo to v březnu roku 1782. Císař Josef II. byl totiž oddán směru, jemuž říkali ve Francii Jansenismus, neboli Gallikanismus a v Německu Febro-nianismus. Byl to směr zásad necírkevních. Dle těchto zásad chtěl císař Josef II. církev sv. sám řídit i ve věcech duchovních, do kterých žádnému světskému panovníku nic není, a v nichž veškerou moc Kristus Pán svěřil jedině církvi svaté. Proto přijel papež Pius VI. sám do Vídně, chtěje císaře pohnouti k tomu, by církve neutiskoval a zákonům Božím se neprotivil. Ale všecka snaha jeho byla marná. Byl od nevěreckých lidí, kteří císaře ovládali, jen potupen a musil s nepořízenou zase do Říma se navrátiti.

Avšak jednoho dosáhl papež Pius VI. tehdy přece. Utvrdil totiž toho v lásce k církvi a k náměstku Kristovu, který později měl s takovým úspěchem na potlačení nevěreckých zásad ve Vídni pracovati, sv. Klementa, tehdy chudého, nepovšimnutého tovaryše pekařského. Svatý Klement modlil se za sv. Otce co nejvroucněji a byl nejhlubším žalem naplněn, když viděl nezdar papežův. Za to

tím větším ohněm zahořel proti nevěrcům a odhodlal se, že ze všech sil se vynasnaží, aby jednou církvi sv. protijím nepřátelům co nejlepší služby prokázati mohl. A požehnání, které tehdy v nepřehledném zástupu věřícího lidu od papeže dostal, bylo mu k tomu zdrojem nejhojnějších milostí.

4. Horlivý student.

Svatý Klement miloval práci velice a býval vždy pracovníkem pilným a dbalým. Věděl, že nám Bůh práci daroval k našemu dobru časnému i věčnému. Ale při tom při všem necítil se sv. Klement ve svém řemesle šťastným. Neměl k této práci povolání. Bůh jej volal do stavu jiného, ku práci jiné. Sv. Klement toužil už od malička býti knězem. Ale pro chudobu nemohl jít studovati, ač ho dp. farář ke studiím už připravoval. Prozatím musil svou dobrou vůli Bohu v oběť přinést a jej za pomoc prositi. A to sv. Klement činil. Proto kostely tolik miloval je tak často navštěvoval, a v nich tak rád se modlil, zvláště na mši svatou velice často, i ve všední dny, kdykoliv mu to jen možno bylo, chodil a při mši sv. s tak obdivuhodnou příkladnou zbožností nejen jako malý chlapec, ale i jako tovaryš vždy ministroval.

Svou touhu po stavu kněžském projevil sv. Klement zejména, když byl ve Znojmě v učení u pana mistra Dobše. Pěti-

letý synáček mistrův miloval totiž sv. Klementa, který mu o Pánu Ježíši a Panně Marii a andílku strážném atd. tolik krásných věcí uměl vypravovati, tak velice, že chtěl s ním chodit i při roznášení pečiva. Aby však svatý Klement nemusil s malým dítkem cestou tolik času strávit, nosil chlapce na ruce, a tak s košem na zádech a s dítkem na ruce, chodil po městě za svou povinností. Lidem se to líbilo a mnozí žertovně za ním volali: „Hle, svatý Krištof!“, tak že svatý Klement, nerozuměje slovům těm, sám se ohlížel kolem, kde jaký Krištof je. Doma pak sdělil vše paní mistrové, tázaje se, proč lidé za ním tak volali. A tu se dověděl, že sv. Krištof přenášel z lásky k Pánu Bohu lidi přes řeku, a že jednou přišel sám Kristus Pán k němu a dal se od něho jako malé dítko na druhý břeh přenést; a proto se vyobrazuje svatý Krištof, jak nese dítko přes řeku a na to si lidé vzpomněli, když svatého Klementa s dítkem na ruce viděli. Když to svatý Klement slyšel, vzdychl a řekl: „Ó, kéž bych byl také jednou Krištofem a mohl jako kněz Krista Pána ve svých rukou nosit“.

První krok k vyplnění tohoto přání učinil v klášteře luckém. Zbožný opat Řehoř dovolil mu, aby směl studovati v klášterní škole první čtyři třídy latinské čili celé nižší gymnasium, které se tehdy gramatikou nazývalo, a udělal ho za tím účelem komorníkem, aby měl více kdy ke studiu. Sv. Klement učil se velmi pilně

a odbyl si všecky čtyři třídy s nejlepším prospěchem.

Tehdy byl v klášteře luckém též jeden příbuzný sv. Klementa, Jan Jahn. Jahn byl jen o rok starší, než sv. Klement; chodili v Tasovicích spolu do školy. Když pak sv. Klement šel na řemeslo, šel Jahn studovat. Ve Znojmě si odbyl gymnasium a v Olomouci filosofii. Na to přišel roku 1772 jako novic k Praemonstrátům do Louky, studoval tam bohosloví a byl r. 1774 vysvěcen na kněze. Jahn byl velice učený, ale též pyšný. A proto mu jednou sv. Kliment řekl: „Jene, musíš víc se modlit a méně číst, neboť jednou zle pohoříš“. A Jahn pohořel. Stal se sice professorem na universitě a kanovníkem u sv. Štěpána ve Vídni a psal mnoho učených knih, ale některé z nich byly pro bludy, které Jahn, ani sám nevěda, napsal, od církve sv. zapovězeny.

Když si odbyl sv. Klement v Louce nižší gymnasium a k Praemonstrátům vstoupiti nechtěl, nemaje k nim povolání, a jeho dobrodinec opat Řehoř také již umřel, nezbylo mu nic, než klášter opustit. Ale co teď? K studiím peněz nebylo. Co tedy udělal? Poručil vše Pánu Bohu a nemoha se státi knězem, odhodlal se, že bude Bohu sloužiti aspoň jako poustevník. Poustevnu zbudoval si v lese u Milfrónu nedaleko Znojma. Vyvolil si toto místo proto, aby mohl hodně často choditi do kostela v Milfróně, kde byla od pradávna socha mi-

lého Spasitele k sloupu přivázaného a zbičovaného velice uctívána. Službě tohoto trpícího Spasitele chtěl sv. Klement celý život svůj zasvětit. Proto žil ve své poustevně velmi kajícně a nejednou putoval do Milfrónu i s těžkým křížem na ramenou a vybízel též ostatní, kteří se u jeho poustevny rádi zastavovali, aby kající život vedli.

Avšak už po roce opustil sv. Klement svou poustevnu zas, poněvadž císař Josef II. poustevníků ve své říši trpěti nechtěl. To bylo r. 1777. Nevěda pak kam se obrátiti, přijal práci napřed v Mor. Budějovicích a po roce ve Vídni. Z Vídně vykonal s Kuncmannem, ježž zatím poznal a velice si oblíbil, dvě poutě pěšky až do Říma, aby si vyprosil u Boha prostředků k pokračování ve studiích. Neboť neustále myslil jen na to, jak by přece jenom knězem se stal. Když se po druhé z Říma vracel, zastavil se v Tivoli, městečku v krajině hornaté a velmi půvabné a asi šest mil od Říma vzdálené. Tam se mu velice zalíbilo, tak že se i s Kuncmannem rozhodl v Tivoli zůstat. Nedaleko města byla poustevna s kostelíčkem Panny Marie. V poustevně žili tehdy čtyři poustevníci, k nimž se Klement s Kuncmannem přidružili. Od nejd. pana biskupa dostali k tomu svolení a sv. požehnání a také nová jména. Kuncman dostal jméno Emanuel a Hofbauer Klement. Tato jména si oba ponechali pro celý život.

Ale ani v Tivoli neměl sv. Klement

stání. Necítil se tam doma a proto sám bez Kuncmanna odešel zas nazpět do Vídně, jsa pevně odhodlán svá studia dokončiti. Ve Vídni napřed pracoval v jednom pekařském závodě. Do kostela chodil k svatému Štěpánu; tam také ministroval. A teď přišel teprve čas, kdy úpěnlivé a dlouholeté prosby jeho měly konečně vyslyšeny býti. Zvláštním řízením Božím stalo se totiž, že tři velmi ctnostné sestry, šlechtičny z Maulů, které k sv. Štěpánu pilně do kostela chodily, jednou pro déšť nemohly po mši sv. dostatí se domů. Sv. Klement to zpozoroval a doběhl jim ochotně pro vůz. To se zbožným šlechtičnám velmi líbilo i ptaly se Klementa, kdo že jest, a dozvěděvše se, že by rád byl knězem, ale pro chudobu že nemůže studia svá dokončiti, slíbily mu podporu, ano vyzvaly jej, aby řemesla nechal a k studiu se zase navrátil.

Sv. Klement zajásal radostí. A poněvadž byl právě podzim a začátek školního roku, opustil ihned mistra a dal se zapsatí na vyšším gymnasiu vídeňském, které se tehdy nazývalo filosofií, poněvadž se tam mimo řečtinu, matematiku a fyziku hlavně učilo filosofii. Sv. Klement byl tedy po sedmi letech zase studentem a to studentem železné píce, tak že i tentokráte velmi dobře prospíval.

Tu mu Bůh poslal místo Kuncmanna přítele nového, o 10 let mladšího Tadeáše Hübla, Čecha, rodilého z Čermné. Hübl byl tehdy také chudý student a zápasil s

hladem, proto upevnil jednou na dveřích svatoštěpánského domu lístek s prosbou o nějaké zaměstnání. Sv. Klement všiml si lístku, vyhledal Hübla dle adresy na lístku udané, ujal se ho a vyprosil mu u svých dobroditelek, šlechtičen z Maulů, hojné podpory. A Hübl toho zasluhoval, byl studentem velmi zbožným a ctnostným. Od té doby studovali Hofbauer a Hübl společně a zůstali po celý život nerozlučnými přáteli.

5. V klášteře.

Filosofická studia trvala vlastně dva roky. Ale sv. Klement studoval ve Vídni filosofii jen jeden rok. Příčinou toho bylo, že pan professor tvrdil ve svých přednáškách věci, které s církevním duchem nijak se nesrovnávaly. Proto na př. jednou sv. Klement všecek rozhořčen při přednášce povstal a pravil: „Pane professore, co tu tvrdíte, není katolické,“ a odešel z hodiny ven. Pan professor poznal později svou chybu a poděkoval sv. Klementu za toto pokárání, řka: „Dobře jste tehdy udělal, děkuji vám za to.“

Studia filosofická a bohoslovecká nesla se vůbec tehdy duchem nekatolickým nejen na vysokých školách vídeňských, ale i všude jinde v Rakousku. Někteří profesori byli sice zbožní a ctnostní, ale jiní zas byli hotovými nevěrci a mládež jen kazili. Z té příčiny sv. Klement se odhodlal, že ve studiích bude pokračovati v Římě a

přemluvil i Hübla, aby s ním na cestu do Říma se vydal.

Oba se tedy rozloučili se svými dobroditelkami, šlechticnami z Maulů, a putovali o prázdninách r. 1784 do Říma. V Římě navštěvovali pilně kostely a posílali k nebi své nejvroucnější prosby. Modlili se, aby je Bůh osvětlil a dal jim poznati, co činiti mají, a vedl je tam, kde je sám dle nejsv. vůle své chce míti. A takto se modlil zvláště sv. Klement. Neboť už delší čas myslil na to, státi se nejen knězem, ale též řeholníkem a byl pevně odhodlán, tentokráte v Římě úmysl svůj provésti, jen že pořád ještě nevěděl, do kterého kláštera by vstoupil.

Tu si jednoho dne večer oba, Hofbauer i Hübl, ujednali, že ráno navštíví ten kostel, jehož zvony nejdříve zaslechnou. Ráno, když vstali, zvonilo právě s vížky blízkého kostelíčka sv. Juliana. Tam se tedy oba naši přátelé vypravili. V kostele konali řeholníci právě své ranní modlitby. Zbožnost jejich sv. Klementa velmi dojala. I ptal se, vraceje se domů, jednoho hošíčka, jací jsou to řeholníci. Hošík pravil: „To jsou kněží Kongregace Nejsv. Vykupitele a ty budeš také jedním z nich“. Poslední slovo chlapcovo učinilo na sv. Klementa zcela zvláštní dojem. Zdálo se mu, jakoby neustále slyšel vnitřní hlas: „Budeš jedním z nich; toť tvé povolání; tam tě chce Bůh míti“. Proto aby zas pokoje našel, odloučil se mezi dnem na chvíli od Hübla a zašel si k sv. Ju-

lianu, dal si zavolati představeného klášte-
ra, jímž tehdy byl rektor P. Landi,
a vyptával se na kongregaci a jejího za-
kladatele, její účel a její činnost. A když
P. Landi všecko mu vysvětlil, nabyl sv.
Klement pevného přesvědčení, že Bůh do
této kongregace také jej volá, a vy-
právěl P. Landimu krátce zas celý svůj
život a na konec prosil za přijetí do klá-
šte-
ra, jehož se mu ihned dostalo od teh-
dejšího generálního představeného Fran-
tiška dí Pauly, jenž v klášteře sv. Ju-
liana sídlil.

Po tak šťastném pořízení chvátal s ne-
výslovnou radostí domů a vyprávěl vše
Hüblvi. Ale Hübla zpráva ta nepotěšila,
nýbrž spíše velice rozčilila a zarmoutila.
Činil výčitky Hofbauerovi, že ho chce v ci-
zině opustit, že to vypadá jako zrada a
podobně. A domlouvám Hofbauerovým, aby
též do kongregace vstoupil, nechtěl nijak
rozuměti. V tomto rozrušení myslí setr-
vali oba až do večera. Nastala noc a Hübl
šel všecek rozmrzen spat. Ale sv. Kle-
mentu do spaní nebylo. Naopak klekl si
a proklečel celou noc na modlitbách. Bylo
mu Hübla líto; modlil se zaň, aby mu
Bůh také dal milost povolání k stavu ře-
ho-
lnímu. A nemodlil se nadarmo. Ráno,
když oba šli do kostela Panny Marie,
zvané Maggiore, pravil pojednou Hübl:
„Víš co? Zůstanu zde s tebou a vstou-
pím také do kongregace“. Na ta slova
sv. Klement čekal. S největší radostí objal
Hübla a vedl ho téhož rána k sv. Ju-

líanu a vyprosil í jemu, že byl za novice přijat.

Noviciát začali oba hned, a to u svatého Juliana v Římě, kde do kongregace přijati byli. P. rektor Landi byl jejich novicmistrem. Dne 24. října 1784, na svátek sv. archanděla Rafaela, dostali řeholní šat. Noviciát měli velice přísný, ale konali jej s takovou horlivostí, že již po necelých pěti měsících, totiž 19. března 1785, na svátek sv. Josefa, směli složit řeholní sliby svaté chudoby, čistoty a poslušnosti zároveň s přísahou, že v kongregaci až do smrti vytrvají.

Po noviciátě byli ihned posláni do Frosinone, aby tam studovali bohosloví a připravovali se ke kněžství. Tam studovali celý rok a byli pak 29. března 1786 na kněze vysvěceni. Tak krátkým studiím bohosloveckým snad mnohý se podiví. Ale třeba na paměti míti, že sv. Klement s Hüblem studovali opravdu celý rok a to den co den od noci do noci, bez oddechu a bez prázdnin a Bůh sám jim také podivuhodně byl nápomocen. Tolik aspoň jisto je, že se oba všem zkouškám, které tehdy od kandidátů na kněžství se vyžadovaly, s dobrým prospěchem podrobili. Svatý Alfons byl v té věci velice přísným a zásad jeho bylo v kongregaci svědomitě dbáno.

Na kněze byli Hofbauer a Hübl vysvěceni ve Veroli, od Frosinone tři hodiny vzdáleném. Šli tam pěšky a pěšky zase domů se vrátili. Když pak unavení domů právě v poledne přišli, bylo jim místo od-

počinku při obědě uloženo: Hofbauerovi, aby posluhoval ostatním, a Hübloví, aby četl, čemuž oba s největší ochotou a radostí se podrobili.

Sv. Alfonsa, zakladatele kongregace, který tehdy v Pagani v jižní Itálii ještě žil, ale již k smrti se připravoval, neviděli, ani s ním nemluvili. Za to však svatý Alfons, když o jejich vstoupení do kongregace slyšel, zaradoval se velice a předpověděl, že kongregaci v zaalpských krajinách rozšíří a mnoho dobrého vykonají, což později všecko také se stalo.

HLAVA DRUHÁ.

Svatý Klement ve Varšavě.

1. Do Varšavy.

Po vysvěcení na kněze zůstal svatý Klement s Hüblem prozatím několik měsíců u sv. Juliana. Studovali a utvrzovali se ještě v některých odvětvích věd bohoslovných a zároveň připravovali se na misie. Neboť měli co nejdříve odejít zase nazpět do zemí rakouských, aby se tam o zavedení a rozšíření kongregace pokusili. Touto myšlenkou zabýval se totiž sv. Klement už od počátku řeholního svého života a představení i sv. Alfons sám s tím úplně souhlasili.

Když se oba novosvěcenci k misijnářským pracím dostatečně připravili, vydali se pěšky na cestu. Do Vídně dorazili asi začátkem září 1786. Ale pochodili zle. Církev sv. byla tehdy v Rakousku na všech stranách utiskována a pronásledována, a kláštery trpěly v pronásledování tom nejvíce; bylo jich přes tisíc jediným péra škrtnutím zrušeno. Sv. Klement po-

znal brzy, že by všechny jeho námahy tentokrát byly marny a proto psal svému generálnímu představenému do Říma o dovolení, by směl své služby nabídnouti Propagandě. Generální představený to dovolil a v Propagandě byli tomu velice rádi. Neboť právě tehdy žádal Monsignor Saluzzo, papežský nuncius na dvoře polském ve Varšavě, o missionáře, kterých nutně potřeboval. Sv. Klementu bylo tudíž odepsáno, aby se i s Hüblem bez prodlení odebral do Varšavy.

Zpráva ta došla do Vídně asi 9. října 1786. Oba hned odcestovali. Zakusili ovšem mnoho, neboť do Varšavy měli daleko, byli na cestě přes dva měsíce a to v mrazivé době zimní. Avšak podobným věcem byl svatý Klement už dávno zvyklý. Rád vše trpěl, věda, že se tím Bohu zalíbí a nesmrtelným duším prospěje.

Na této cestě měl svatý Klement také jednu velikou radost. Setkal se totiž zas po desíti letech s Emanuelem Kuncmannem. Stalo se to hned za Vídní na mostě přes Dunaj. Překvapení obou přátel bylo veliké. Kuncmann byl oblečen v sešlý hnědý šat poustevnický s kapucou, v ruce měl velikou hůl a zdál se býti velice unaven. Vypravoval, že jde do Kolína na Rýně navštívit hroby sv. tří králů. Ale svatý Klement mu domluvil, aby pouti nechal a raději do kongregace vstoupil. Kuncmann nedal se dlouho pobízet, nýbrž hned pln radosti na veřejné cestě si klekl a sv. Klementa o kněžské požehnání a o při-

jetí do řádu prosil. Sv. Klement, maje všecky plnomoci k zavedení kongregace potřebné, s radostí jej přijal, načež ubírali se všichni tři směrem k Hollabrunnu a Znojmu.

Do Hollabrunnu šli pěšky. Z Hollabrunnu do Znojma jeli povozem. Milosrdenství to jim prokázal vzorný katolický učitel z Rejce, Jan Berger, u něhož také přenocovali. Sv. Klement zůstal za torodině Bergrově vždy vděčným.

Ve Znojmě vypadalo to smutně. Z 5 klášterů byly tři zrušeny a v kasárny a školy proměněny a z františkánského kostela stalo se vojenské skladiště. Též klášter lucký byl od r. 1784 kasárnou. To byly smutné následky Josefínské reformy. Na to nemohl se svatý Klement dlouho dívati a proto se ve Znojmě dlouho nezdržel. Jen blízké Tasovice, své rodiště, ze Znojma navštívil. Sestra Barbora přivítala ho s celou svou rodinou velmi srdečně, ale dobrá, starostlivá matka Klementova již nebyla živa; ležela na hřbitově už rok a čtyři měsíce. Tam za ní spěchal sv. Klement na hřbitov, aby se za ní pomodlil a jí za vše ještě jednou poděkoval a jí slíbil, že jejími radami a napomenutími vždy svědomitě spravovati se bude. Na to rozloučil se zas se všemi přáteli a známými a putoval s P. Hüblem a Kuncmannem dále, až po mnohých útrapách konečně všichni tři cíle svého došli.

2. Bennonité.

Sv. Klement přišel do Varšavy kolem vánoc r. 1786 a byl od papežského nuncia co nejsrdečněji uvítán. Ale práci hned nedostal. Prozatím musil čekati, až by nastalo mírnější počasí, a potom teprv měl odejíti do Pomořan, nebo do Kuronska. Ale Bůh usoudil jinak. Než přišlo jaro, rozhodl se papežský nuncius, že si sv. Klementa nechá ve Varšavě samé. Neboť ve velikém tomto městě bylo více třeba missionářů, než kdekoliv jinde. Tak stala se Varšava působištěm synů svatého Alfonsa. Tam strávil sv. Klement přes 21 let kněžského svého života a vykonal nejobtížnější práce apoštolského svého úřadu.

Za sídlo byl sv. Klementu dán kostel a klášter na Novém Městě varšavském. Kostel byl zasvěcen sv. Bennonovi, biskupu míšeňskému, slavnému apoštolu lužických Srbů. Sto let působili v něm Jesuité nejvýš blahodárně, ale od roku 1774 stál úplně opuštěn a zanedbán. Sv. Klementu nastala tedy veliká práce, především kostel a klášter vyčistiti a do pořádku dáti. Bylo k tomu veliké odvahy třeba; neboť spuštění na tomto svatém místě nedá se ani popsati a sv. Klement měl jediné tři tovary v kapse a živobyті musil sobě a svým spolubratřím také platiti. Avšak důvěra jeho v Boha neznala mezí. Kdykoliv se nalézal v největší nouzi, šel k milému Spasiteli v Nejsvětější Svátosti a pokaždé si vyprosil všeho, čeho potřeboval. Tak byl

kostel i klášter sv. Bennona v krátkém čase skvěle obnoven.

Na hlavním oltáři nahrazena porouchaná socha sv. Bennona překrásným novým obrazem téhož světce a umístěn též obraz Panny Marie ustavičné pomoci. Celý oltář byl bohatě vyzdoben a skvěl se leskem vzácných korunních svícňů a zářil mořem světel a dýchal vůní nejlibějších květin. Podobně zřízeny a vyzdobeny i vedlejší oltáře, na jedné straně oltář sv. Josefa, jež sv. Klement si vyvolil za ochránce kláštera, a na druhé oltář Krista Pána k sloupu přivázaného. Mimo to postavena nová postranní kaple, do níž se vystupovalo po 12 stupních. V kapli na oltáři byl obraz milého Spasitele, zbičovaného a trním korunovaného, jak jej Pilát ukázal židům, řka: „Ejhle člověk!“ Obraz ten byl tak dojemný, že pohledem naň velmi mnoho hříšníků se obrátilo a na pokání dalo. Také překrásný obraz Panny Marie bolestné visel v kapli na stěně.

Mimo to pořídil sv. Klement i mnoho jiných vzácných obrazů, jež v jistých dobách v kostele vystavoval a před nimi s lidem zvláštní pobožnosti konal. Slovem kostel sv. Bennona byl péčí sv. Klementa proměněn v příbytek Boha nejdůstojnější. Lidé se všech stran se tam scházeli a obdivovali nejen kostel, ale též nové strážce svatyně, chudé a horlivé syny sv. Alfonsa, a poněvadž je jinak pojmenovati neuměli, začali jim říkat Bennonité,

kteréžto jméno sv. Klementu a jeho spolubratřím zůstalo až do vypuzení z Polska.

3. Apoštolská činnost u svatého Bennona.

Kostel sv. Bennona byl původně národním kostelem německým a proto měl sv. Klement zvláště o duchovní potřeby Němců svědomitě se starat. Ale poněvadž bylo Němců ve Varšavě poměrně málo, a duchovní zanedbanost polského lidu neměla skoro žádných mezí, ustanovil se sv. Klement hned z počátku na tom, že se bude starati o Poláky jako o Němce. Proto se začal hned polsky učit i s P. Hüblem, což oběma bylo dosti snadným, poněvadž uměli česky. Zpovídati polsky dovedli oba dost brzy. Ale kázati polsky si ještě netroufali. P. Hübl začal polsky kázati až r. 1799 a sv. Klement ještě později. Avšak za to kázali u sv. Bennona jiní Redemptoristé, první to polští žáci sv. Klementa, tak že už od r. 1795 bylo o polské kazatele dobře postaráno.

Služby Boží konaly se u sv. Bennona, zvláště když vzrostl počet dělníků, způsobem nejokázalejším. Od 5 hodin ráno až do 7 večer, pracovali kněží den co den v kostele buď ve zpovědnici, neb u oltáře, nebo na kazatelně. Pořádek služeb Božích býval z pravidla tento: Dopoledne: Od 5—6 hodin katechetický výklad. O 6. hodině první slavná mše svatá. Po mši polské kázání. O 9. hodině druhá slavná mše sv. a kázání německé. Mezi

německým kázáním bývala pro Poláky, kteří německy nerozuměli, v kapli mše sv. Konečně o 11. hodině třetí slavná mše sv., kterou míval obyčejně sv. Klement sám, nebo některý z církevních hodnostářů. O důstojný zpěv a církevní hudbu při slavných mších svatých bylo též postaráno. Mimo to sloužovalo u sv. Bennona 20 až 30 kněží mše sv. O d p o l e d n e: O půl 4. hodině kázání německé a slavné nešpory před vystavenou Nejsv. Svátostí. O půl šesté kázání polské. Potom byla pobožnost křížové cesty se sv. požehnáním střídavě německy a polsky. Na zakončenou dne míval pak jeden kněz vždy s lidem zpytování svědomí a vzbudil s ním 3 Božské ctnosti a žel a lítost nad hříchy.

Mimo to zavedl sv. Klement také některá vhodná bratrstva, jakož i jednoty pro jednotlivé stavy, zvláště pro mládence a pro panny. Jednoty a bratrstva měla své pravidelné schůze a přednášky, svá generální přijímání a účastňovala se církevních průvodů a jiných náboženských cvičení.

Také Mariánská kázání a kázání o Nejsvětější Svátosti konala se u sv. Bennona velice často a byly konány též různé devítidenní pobožnosti, lidové exercitie a pod. Později mívali i Francouzové svá kázání v řeči francouzské, ano i pro jinověrce a pro židy konány byly zvláštní přednášky na obranu sv. víry katolické.

Svátky Páně a Panny Marie, zejména pak slavnost Božího Těla a výstav Nejsv. Svá-

tosti oslavovaly se co nejvelikolepěji. Jen baldachýn, pod nímž nošena byla v průvodu Nejsv. Svatost, vyzdoben byl zlatem v ceně šesti tisíc franků. Podobně drahcenna byla i ostatní slavnostní roucha bohosluzebná. K tomu přiměřeně okrášleny byly i všechny oltáře a ozdoben celý kostel.

Takovým způsobem snažil se sv. Klement přivábiti do kostela co nejvíce lidí, aby je pak svými plamennými, nadšenými apoštolskými kázáními mohl pohnouti ku pokání a k polepšení života. A to se mu také podařilo; neboť Duch sv. pracoval s ním a požehnání boží ho doprovázelo. Nával kajicníků rostl neustále. Už v prvních letech, kdy sv. Klement pracoval s P. Hüblem sám, přijímalo u sv. Bennona svátosti ročně na 20.000 kajicníků. Za deset let vrostl počet ten na 50.000 a po 20 letech počítalo se ročně přes 100.000 těch, kteří k svátostem přistupovali. A kdyby bylo více zpovědníků zpovíдалo, bylo by kajicníků ještě více bývalo. Neboť mnozí pro nával u zpovědníků k zpovědi se ani dostat nemohli. Mezi kajicníky bylo pak veliké množství i nejzarytějších hříšníků, které sv. Klement ku pokání obrátil, ano i velmi mnoho jinověrců, zvláště protestantů, jakož i mnoho nevěrců a židů, kteří působením sv. Klementa přijali víru katolickou. Kostel sv. Bennona stal se opravdu útočištěm hříšníků, kteří z daleka a široka sem chvátili, aby s Bohem se smířili. Všecky zpovědnice byly neustále obléhány den co den od rána až do ve-

čera. Zejména sv. Klement byl jako do-
brotivý, moudrý a svatý zpovědník vše-
obecně vážen a vyhledáván.

4. První žáci sv. Klementa.

Velikolepá apoštolská činnost v kostele
sv. Bennona byla jen proto možnou, že
se řeholní družina Bennonitů zásluhou sv.
Klementa neustále vzmahala i co do po-
čtu i co do vnitřní dokonalosti.

Sv. Klement byl již od počátku zpl-
nomocněn přijímati novice, vychovávat
studenty a kleriky a zakládat kláštery a
pečovat vůbec o zavedení a rozkvět kon-
gregace v zaalpských krajinách. K tomu
byl roku 1793 jmenován též generálním
vikářem pro kraje severní. Svěřena mu tedy
veškerá moc. A moci té používal sv. Kle-
ment opravdu měrou nejplnější.

O rozmnožení členů svého kláštera sta-
ral se s takovým úspěchem, že už po 12
letech pracovalo u sv. Benona 25 kněží Re-
demptoristů. Z těchto spolupracovníků sv.
Klementa musíme se aspoň o některých
krátce zmíniti.

Z polských kněží vynikali hlavně dva:
1. P. Blumenau, který se původně jme-
noval Kwiatkowski. Vstoupil do kongre-
gace už jako kněz a byl výtečným kaza-
telem. 2. P. Podgorski. Byl do kongre-
gace přijat od sv. Klementa už roku 1787
jako 13letý chlapec. Roku 1794 složil sliby
a roku 1797 byl vysvěcen na kněze. Byl
horlivým kazatelem a žil jako světec. Měl
později býti biskupem v Bukurešti, ale ne-

bylo možno jej k přijetí této důstojnosti pohnouti.

Z Němců vyznamenali se svou činností u sv. Bennona hlavně tři kněží, kteří byli všichni zároveň také dokonale mocni řeči polské. Byli to: 1. P. J e s t e r s h e i m, rodem Slezák, muž velmi rozvážný a moudrý, který později roku 1804 kongregaci u vlády v Berlíně proti všem obžalobám skvěle obhájil. 2. Oba bratři, V a l e n t i n a K a z i m í r L a n g a n k i.

Z Čechů vstoupili tehdy do kongregace ve Varšavě dva: P. F r a n t. B r e s s l e r, který byl výtečným novicmistrem, a P. J a n K r a u s, syn c. k. prokurátora, který plyně mluvil česky, německy, latinsky a francouzsky a se vyznamenával neobyčejnou pokorou a poslušností, apoštolskou horlivostí a snahou po dokonalosti. Avšak oba ti to vzorní řeholníci zemřeli už roku 1796.

Mimo to patřili k družině sv. Klementa ve Varšavě též čtyři Francouzové. Přišli do Polska až z Francie za sv. Klementem, o jehož velikolepé činnosti na dalekém západě byli slyšeli. Jména jejich jsou: 1. L e m e r c i e r z A m i e n s u. Zemřel v 32. roce věku svého po delší bolestné nemoci, kterou s hrdinnou trpělivostí snášel. 2. V a n n e l e t z diecése remešské. Byl po mnoho let výborným novicmistrem. 3. M i k u l á š L e n o i r. Byl, než do kongregace vstoupil, profesorem hebrejštiny a vynikal též svou znalostí řeči syrské, chaldejské, řecké a matematiky.

Jako řeholník pozměnil z nutné opatrnosti své jméno a nazýval se Schwarz. Byl dle svědectví samého sv. Klementa mužem veliké ctnosti. 4. Nejproslavenějším byl však P. Josef Passerat, jehož process blahorečení se právě také už koná. Narodil se 30. dubna roku 1772 v Joinville v Champagni. Do Varšavy přišel jako bohoslovec po mnohých nehodách a strastech roku 1795. Dne 13. listopadu roku 1796 složil sliby a 15. dubna roku 1797 byl vysvěcen na kněze. Byl pravým světce, radostí sv. Klementa, chloubou sv. Bennona a perlou kongregace.

O ostatních, též horlivých a ctnostných spolupracovnících sv. Klementa nebudeme se tu rozepisovati. Jenom si ještě krátce povězme, jak ctnostný život všichni tito miláckové Boží v klášteře u sv. Bennona vedli. Svatou řeholi zachovávali co nejsvědomitěji. Každého i nejmenšího přestupku báli se jako hada. Předepsaná cvičení, rozjímání a jiná, konána byla vždy s veškerou horlivostí i při největším návalu práce. Ctnosti, v kterých se tak neúnavně, obětavě, ano hrdinně cvičili, aspoň si vyjmenujme. Byla to pevná a živá víra, neochvějná důvěra a vroucí láska k Bohu a k bližním, spojená s apoštolskou horlivostí pro spásu nesmrtelných duší. Jako řeholníci vyznamenávali se všestranným sebezapíráním a umrtvováním svých smyslů. Sliby zachovávali co nejdokonaleji. Svatá chudoba, andělská čistota a naprostá poslušnost byla jim neocenitelným pokladem,

Hojných milostí a posil, k dokonalému životu potřebných, nalézali v ustavičné zbožné modlitbě, zvláště v úctě a lásce k Nejsv. Svátosti a k nejblahosl. Panně Marii.

A ve všech těchto ctnostech byl svatý Klement všem ostatním vzorem a zároveň též strážcem velice dbalým toho, aby nikdo na cestě dokonalosti neochaboval nebo na bezcestí nezabloudil. Proto všechny stále poučoval a napomínal, varoval a káral, v dobrotě, lásce i přísnosti, ba ani trestů nešetřil, kde toho třeba bylo.

Touto dokonalostí a svatostí života nahromadili si všichni nejhojnějších zásluh pro nebe a přiměli Boha, že jejich podniky a práce pro spásu nesmrtelných duší tak štědře žehnal a jim pomáhal obracet k pokání tisíce a tisíce hříšníků, kteří by jinak sotva spasení byli došli.

5. Otec chudých a opuštěných.

Apoštolské práce, které konány byly v kostele sv. Bennona samém, horlivým Bennonitům nepostačovali. Sv. Klement byl pamětliv toho, že dobrý pastýř nemá péči jen o ovečky na pastvě, ale že též vychází na poušť, aby tam ovečku ztracenou hledal, a když by ji našel, aby ji na bedrách svých k stádcí svému přinesl.

Tímto dobrým pastýřem chtěl i svatý Klement býti. Proto nečekal jen na hříšníky, kteří k sv. Bennonu sami přicházeli, nýbrž šel sám na ulice a cesty, do dílen,

chat a polí a hledal pobloudilé a opuštěné, nemocné a chudé, malé i veliké, aby je k stádcí Kristovu zas nazpět přivedl.

Pro opuštěnou mládež zřídil za tím účelem čtyři ústavy: 1. Siroťčinec pro zástupy sirotek, kterých bylo zvláště roku 1794 po dobytí a sboření varšavského předměstí Prahy ruským vojevůdcem Suvorovem bez počtu. Svatý Klement je odevšad do ústavu přiváděl, je často sám myl, od hmyzu čistil, a nově šatil. Potom je vyučoval a k svátostem připravoval a ku křesťanskému životu naváděl. Aby je mohl uživiti, sám pro ně almužny sbíral. Při těchto obchůzkách naplil mu kdysi jeden člověk v hostinci místo almužny zlostně do tváře. Avšak světec nepozbyl klidu; utřel se jen a pravil: „To bylo pro mne, ale teď mi dejte něco pro mé sirotky“. Pokorou tou byl hříšník všecek hnut: obdaroval sv. Klementa štědře, obrátil se a byl od té doby velikým ctitelem světce. 2. Mimo to zřídil sv. Klement školu pro zanedbané chlapce, o jejichž výchovu rodiče buď nechtěli, nebo nemohli se starati. Školu tu navštěvovalo roku 1793 přes tři sta chlapců. 3. Pro opuštěné školní dívky zřídil zas školu jinou a odevzdal ji správě kongregace panen, kterou také sám založil a řídil. 4. Posléze ujal se sv. Klement též studujících, kteří od rozpuštění řádu jesuitského velmi zanedbávání byli, a založil pro ně gymnasium a konvikt. Z výtečného učiliště toho vyšlo mnoho mužů, kněží i laiků, kteří

se později zbožným životem i vědomostmi svými velice proslavili.

S nemenší horlivostí pečoval svatý Klement též o dospělé. Kdekoliv našel tuláky a žebráky a podobného druhu lidí, na ulicích a na cestách, v městě a na venkově, všecky brával s sebou k sv. Bennonu. Tam měli svou útulnu. Sv. Klement je očistil, ošatil, nasytil a nechal u sebe tak dlouho, až byli v náboženství dostatečně vyučeni a vycvičeni a k svátostem jak náleží připraveni. Ještě více však hledal duchovně opuštěné lidi v domech a rodinách. Tam jich našel na všech stranách takřka bez počtu.

Byli to především chudí. Ti byli nejopuštěnější. Sv. Klement převzal starost, o jejich časné a věčné blaho. Co almužěn těmto ubohým roznesl a rozdal, ví jediný Bůh. Štědrost sv. Klementa neznala mezí. „Dejte a bude vám dáno“, odpovídal těm, kteří mu přílišné plýtvání vytýkali. Zdálo se, jakoby žil jen pro chudé a neustále jen na ně myslel. Byl pravým otcem jejich. Avšak nikomu nedal almužny, aniž by nebyl posloužil též jeho duši. Poučoval, těšil, napomínal a káral všecky bez přestání. A poněvadž slova jeho byla slova světce, vnikala též do srdcí a přinášela stonásobný užitek.

Podobně užímal se sv. Klement též nemocných. Jim rozuměl, s nimi cítil, je miloval jako nikdo jiný. Proto také nemocní velice rádi ho u sebe viděli, po něm toužili a ho volali. A sv. Klement

jim sloužil s dobrotou a trpělivostí vskutku andělskou. Chodil k nim za každého dne, ano kolikrát u nich setrval i celé noci, i nejhoršího nečasu a velmi často i v noci, aby je těšil. Žádná únava nebo vlastní choroba, ani dlouhá cesta, ani nebezpečí nákazy nebránilo mu nikdy v návštěvě nemocných. Aby pak návštěvám těm Bůh tím více žehnal, modlil se sv. Klement za nemocné neustále, zvláště když k nim chodil, nebo od nich se vracel. A tak se mu podařilo velmi mnoho hříšníků ještě na smrtelné posteli s Bohem smířiti a pro věčnost zachrániti.

Kteří pak nebyli ani chudí, ani nemocní, ale za to tím více trpěli zanedbaností náboženskou, ty hleděl sv. Klement na pravou cestu zas přivésti hlavně poučováním, rozmluvami a tiskem, dobrou četbou. Tisku přičítal velikou cenu. Zlý tisk nenáviděl, ale v dobrém viděl nejvydatnější a nejčasovější prostředek k potlačení zla a k obraně a k rozšíření sv. náboženství. Proto kde mohl, zlé spisy všeho druhu odstraňoval a dobrými nahrazoval. Pro rozšíření dobré četby nešetřil žádných výloh a žádných námah. Tak se mu podařilo veliké množství dobrých spisů, zejména spisů sv. Alfonsa, rozšířiti; a nejen to, nýbrž svými domluvami a svým návodem dosáhl i toho, že velmi mnoho nových dobrých spisů bylo napsáno a vydáno. Jeho zásluhou jest na př., že i missionární knížka byla vytisknuta. Touto péčí o dobrý tisk získal svatý Klement mimo

nižší a střední stavy též velmi mnoho učenců a vzdělců a stal se tak střediskem katolické intelligence. A tak mohl sv. Klement jistě se sv. Pavlem zvolati: „Všechněm všecko učiněn jsem, abych všechny k spasení přivedl. (I. Kor. 9. 22.)

6. Nové kláštery.

Kostel a klášter u sv. Bennona byl prvním a, jak se zdálo, velice šťastným pokusem zavést kongregaci v zaalpských krajinách. Z tohoto kořene měla kongregace na severu v silný kmen vyrůst a co nejbohatěji se rozvětviti. To byl úmysl sv. Klementa. Za tímto cílem pracoval neúnavně přes 20 let.

Proto pečoval všude o zřízení nových klášterů. Prvních devět let měl na mysli jen říši polskou. Tam založil mimo klášter u sv. Bennona ještě čtyři jiné kláštery a sice: u sv. kříže ve Varšavě, v Mitavě, hlavním městě Kuronska, v Lutkovicích u Varšavy a v Radzyminu u Siedlce. Všude v těchto klášteřích pracovalo se s velikou horlivostí a s velikým požehnáním Božím a to nejen doma v kostelích, ale též na sv. missiích, ačkoliv sv. missií poměrně málo konáno bylo pro veliký nával práce doma.

Když však třetím rozdělením Polska r. 1795 celé království pochováno bylo a jednotlivé státy o říši polskou se rozdělily a kraje varšavské pod vládou protestantských Prusů se dostaly, začal sv. Klement se báti, aby nebyl z Polska vyhnán a proto

ohlížel se včas, zda by v jiných krajích usaditi se mohl.

Za tím účelem vydal se sv. Klement r. 1795 s P. Hüblem na cesty. První cestu konali do Čech. Do Prahy přišli 14. září a zůstali tam 9 dní, až do 25. září. Navštívili hrob sv. Jana Nepomuckého, sv. Václava, sv. Ludmily, sv. Víta a sv. Norberta. Sv. Klement splnil zároveň svůj slib, jež při obléhání Prahy učinil, že bude k hrobu sv. Jana putovati, bude-li Varšava před sbořením a spustošením zachráněna. Tehdy byl vyslyšen a od té doby ctil sv. Jana velice a ozdobil také jeho sochou bránu kláštera u sv. Bennona. V Čechách by byl svatý Klement rád nějaký klášter založil. Říkal: „Praha musí jednou naší býti“. Ale tehdy nebylo možno o něco se pokusiti pro velmi nepříznivé poměry, jichž ve svém listu do Říma velice litoval. Ba ani pozdější pokusy získati aspoň nějaké studenty z Čech a Moravy, se mu nezdařily, poněvadž rakouská vláda nikomu nedovolovala za hranice odcházeti. Studenti, které svatý Klement vzal s sebou do Varšavy, musili se zase vrátit.

Z Prahy cestoval sv. Klement až do Lindavy ve Švábsku na Bodamském jezeře. Ale ani tam nic nepořídil, ač tamnější probošt jej pozval a k založení kláštera sám pomáhati chtěl. Proto vrátil se svatý Klement zas domů. Dva roky na to 1797 cestoval sv. Klement po druhé do Bavor a došel až do Řezna. Ale i tentokrát vrátil se s nepořízenou zas do Varšavy.

Roku pak 1802 učinil třetí pokus, usaditi se někde v Bavorsku. Tentokrát cestoval na Vídeň a Staré Oettinky v Bavorsku, poutní to místo mariánské, až do velkovévodství badenského. Pozval jej tam kníže Schwarzenberg na své statky a nabízel mu zpola v zříceninách se nalézající klášter, zvaný Hora Tábor v Jestettech. Sv. Klement přijal nabídku a zřídil na Hoře Tábor s napjetím všech sil první klášter německý, který však po čtyřech letech zas opustiti musil, poněvadž vláda jej trpěti nechtěla. Mezitím cestoval r. 1803 z Jestet do Italie, aby tam ve Folignu dal několik kleriků vysvětit na kněze. Při té příležitosti navštívil také Řím.

Potom založil sv. Klement r. 1805 také klášter v Tryberku v Černém lese v jižním Badensku a ještě jiný klášter v Babenhausenu ve švábském Bavorsku, neda-leko hranic würtemberských. Ale oba tyto kláštery neměly žádného trvání. Také ve Weinriedu u Babenhausenu a v Churu sv. Klement krátkou dobu se zdržoval a blahodárně působil. Několik jiných menších pokusů v německých krajích se usaditi, ani neuvedeme.

Mimo to pokoušel se svatý Klement o zřízení nějakého kláštera ve Švýcarsku. Roku 1807 zřízen klášter ve Vissachu. Ale po 4 letech byla klášterní osada zas od Francouzů vyhnána. Řeholníci zdržovali se pak ve Vircpurku v Bavořích, až r. 1818 se jim zase podařilo na nějakou dobu do Švýcar se vrátiti a ve Valsaintu se usa-

dití. Roku 1803 byl sv. Klement s P. Passeratem i ve Francii, a sice v Joinville v Champagni; ale tam teprv nebylo ani možno pomýšleti na zřízení nějakého kláštera. Ano, i v Rusku chtěl svatý Klement se usaditi a vyjednával za tím účelem s úřady. Než i tam byly jeho snahy bezvýsledny.

Z Bavor vrátil se svatý Klement do Varšavy v prosinci 1806. Byly to těžké a trpké chvíle tehda pro tak horlivého světce. Avšak ani ve Varšavě nečekalo naň nic dobrého. Za půl roku stihla ho neočekávaná, velmi bolestná rána. Dne 4. července 1807 zemřel totiž P. Hübl. Roznemohl se při ošetřování raněných italských vojáků a zemřel v pověsti veliké svatosti. Svatý Klement ošetřoval ho sám v nemoci a zatláčil mu po smrti oči a nemohl dlouho tohoto svého nejmilovanějšího přítele oželeť.

Avšak všechny tyto strasti byly jen předzvěstí strastí a bouří ještě horších, které nad sv. Klementem jako černý mrak již již se stahovaly.

7. Bouře.

Pokud Polsko bylo královstvím samostatným, dařilo se sv. Klementu ve Varšavě dobře. Král Stanislav Poniatowski neměl sice víry skoro žádné, poněvadž mu už dávno byli nevěreční francouzští filosofové milejší, než katechismus a slovo Boží, a vedl také velmi nemravný život, ale byl i při tom při všem ještě velikým do-

brákem a pravdě přístupným a nedovedl nikomu nic odepřít. Proto mohl i sv. Klement ve Varšavě a v polské říši vůbec nerušeně pracovati.

Avšak to netrvalo dlouho. Roku 1795 dospěla polská říše svou rozervaností bo- bohužel tak daleko, že si ji státy zkrátka mezi sebou rozdělily. Král Poniatowski odejel do Ruska a Polsko přestalo být královstvím. Poválské kraje s hlavním polským městem Varšavou přivtěleny byly k protestantskému Prusku. To bylo pro katolíky velikým neštěstím. Nastalo pronásledování a utiskování na všech stranách. I svatý Klement trpěl velice. Ale čím více byl utlačován, tím mužněji se bránil. Páter Jestersheim prokazoval mu v té věci nejvydatnější služby. Touto moudrou a neohroženou obranou podařilo se sv. Klementu své kláštery v Polsku aspoň prozatím zachrániti. Ještě horší časy nastaly však roku 1807. Mírem tilžským bylo vévodství varšavské odděleno a učiněno samostatným pod svrchovaností krále saského, Bedřicha Augusta. Ale tak tomu bylo jen na papíře; ve skutečnosti nebyla ani Varšava samostatnou, ani nebyl král Bedřich August svrchovaným pánem, nýbrž pánem ve Varšavě byl Napoleon. Ten ustanovil ve varšavském velkovévodství sám své úředníky a dával všude sám své rozkazy, dle toho, co mu úředníci jeho sdělili a radili. A úředníci ti byli nevěrci a bezbožci nejhoršího druhu.

Král Bedřich August byl dobrý katolík

a znal sv. Klementa a ctil ho velice a nebyl by mu sám nikdy ublížil. Ale jednak neměl žádné moci a jednak byl též velmi slabý a nedovedl proti nespravedlivým rozkazům Napoleonovým dosti se bránit. A tak se stalo, že i sv. Klementa, ač velmi nerad, z Varšavy vypověděl.

Francouzští nevěrci tento pád svatého Klementa dobře připravili. Především snažili se Bennonity připravit o vážnost a dobré jméno u lidu. Proto skládali o Bennonitech hanlivé písně a psali proti nim na cti utrhačné, pomlouvačné, lživé spisy a rozšiřovali je mezi lidem. Na divadlech vystupovali herci v šatě Bennonitů, hrajíce úlohy padouchů a svůdníků. V krčmách a dílnách nadáváno na Bennonity jako na nejhorší vyvrhel lidstva a všechno to nejhorší o nich roztrušováno. Na ulicích byli tupeni a hanobeni a klacky a pěstmi bití, tak že kolikrát sotva životem vyvázli. To všechno mělo sloužiti k tomu, aby byl svatý Klement učiněn ve Varšavě nemožným.

Bezbožné tyto útisky dosáhly svého vrcholu dne 16. dubna 1808 na Bílou sobotu při slavnosti Vzkříšení Páně. Dva francouzští důstojníci vyvolali totiž svým nectným a drzým chováním takové rozhořčení lidu, že z toho pravá rvačka povstala. Rozechvění a pohoršení bylo veliké. Svatý Klement neměl toho ovšem viny žádné. Ale zlomyslným bezbožníkům to dostačilo. Vzali si to za záminku, že Bennonité jsou nepokojní a nebezpeční lidé a

vymohli si u císaře Napoleona jejich vypovězení. Žádná obrana nepomohla. Císař Napoleon dal králi Bedřichu Augustovi rozkaz, aby Bennonity vypudil. Král s největší lítostí poslechl a napsal dekret na zrušení Redemptoristů dne 9. června 1808. Tento dekret byl sv. Klementu a jeho spolu-bratřím dne 19. června od komisařů přečten a druhý den časně ráno byli všichni v několika krytých vozích různými směry z Varšavy odvezeni. Kam, nikdo z nich nevěděl. Ale ve Varšavě povstala z toho taková všeobecná rozhořčenost, že i vojsko musilo vytáhnouti, aby klid a pořádek byl udržen.

Tak bylo krásné dílo sv. Klementa, práce dvou desítiletí, úplně zničeno. Po opuštění Varšavy rozešli se i ostatní kláštery, a tak nezbylo v Polsku po sv. Klementu nic, než dobré zásady, které v srdce lidu rozséval. Ty se však v srdcích dobře ujaly a nevyhynuly ani po dlouhých létech. Památka na sv. Klementa zůstala v krajích, kde pracoval, živou až na naše doby.

Svémi pracemi, námahami a utrpeními dosáhl však svatý Klement jednoho, totiž dobyl si u Boha nesmírných zásluh, připravil a zúrodnil na všech stranách kongregaci půdu, aby mohla v mohutný strom vzrůst. Símě pak stromu toho mělo dle vůle Boží vzklíčiti ve Vídni, kam svatý Klement po vyhnání z Varšavy se odebral. Tam jej tedy následujme, abychom jeho daší činnost poznali.

HLAVA TŘETÍ.

Sv. Klement ve Vídni.

Malé začátky.

Sv. Klement a všichni jeho spolubratři byli z Varšavy zavezeni do protestantského Kostřína, pevnosti v německé provincii braniborské, ležící východně od Berlína při ústí Varty do Odry. Jest to bývalá osada slovanských Lubušanů. Tehdy patřil Kostřín Francouzům, kteří mírem tilžským zůstali v držení všech dobytých pevností. Kam zavezeni byli, dověděli se ubozí vyhnanci až na místě samém.

V Kostříně byl jim vykázán za obydlí jeden starý dům. Bylo s nimi zacházeno dosti vlídně; také mši sv. mohli v jednom pokoji sloužiti. Protestantský, vlastně poněmčený a o katolickou víru připravený slovanský lid je obdivoval a měl s nimi velikou útrpnost. Jak dlouho tam zůstanou, nevěděli. Ale nebyli tam dlouho. Už za měsíc dostali rozkaz, aby každý do své otčiny odešel. Rozešli se tedy všichni na všechny strany. S mnohými z nich ne-

shledal se sv. Klement už nikdy. Sám vydal se s klerikem Starkem směrem k Vídni. Šel na Olomouc a Brno. Do Vídně přišel po mnohých trampotách asi v říjnu r. 1808.

Ve Vídni začal sv. Klement pracovati znovu jako před 22 roky ve Varšavě, jen že s obtížemi ještě většími. S počátku stál jako nebezpečný člověk pod přísným dohledem policejním. Proto se všech prací zevnějších zdržoval; za to však tím více se modlil a kajícími skutky Bohu zalíbiti se snažil. Bydlil napřed u jednoho svého známého, potom se přestěhoval do jiného bytu, až dostal byt v domě u kostela italského. Tam žil sv. Klement v úplném zatiší celý rok.

Koncem roku 1809 zemřel však zbožný administrátor kostela Virginio na hlavníčku, kterou si ulovil při zaopatřování raněných Francouzů po bitvách u Asper a Vagramu a sv. Klementu bylo uloženo, aby prozatím, než nový správce ustanoven bude, sám služby Boží v italském kostele konal. To byl začátek činnosti sv. Klementa ve Vídni. Nový správce přišel sice brzy, ale byl to staříčkový Klement Caselli, a proto zůstal sv. Klement jeho výpomocným knězem a staral se o veškeru správu kostela a o bohoslužbu vlastně sám. Při tom docházel také rád do kostela k Mechitaristům, aby i tam vypomáhal, zvláště, aby chudý lid zpovídal.

Tímto způsobem byl svatý Klement činným čtyři léta, až do roku 1813 a již

tehdy vzbuzoval svou horlivostí zejména na kazatelně a ve zpovědnici, všeobecný obdiv. V té době, 14. října 1810, byl též Martin Stark od apoštolského nuncia Severoliho vysvěcen na kněze a začal sv. Klementu v duchovní správě též horlivě pomáhati.

2. Správcem kostela Uršulinek.

Svou blahodárnou činností v italském kostele zalíbil se sv. Klement velice arcibiskupu vídeňskému, Sigmundu hraběti z Hohenwarthů, který byl sice velmi zbožný a dobročinný, ale proti nevěrecké záplavě neuměl a nedovedl se nikterak bránit; pro vysoké stáří neměl k tomu už ani potřebných sil ani nutné odvahy. Za to však s tím větší ochotou se přičinil, aby sv. Klementu zjednal místo, kde by sv. víru hájiti a v srdcích nábožensky naprosto zanedbaného lidu obživovati mohl. Proto, když se uprázdnilo místo zpovědníka u Uršulinek, ustanovil pro tento úřad sv. Klementa, který se tak zároveň stal správcem klášterního kostela.

Úřad svůj nastoupil sv. Klement dne 31. května 1813. Asi 100 kroků od kláštera najal si nový byt v jedné staré budově a přestěhoval se tam se studentem Srnou a P. Sabellim, který mu přišel na pomoc ze Švýcarska. P. Stark zůstal zatím činným v kostele italském. Teď nastala sv. Klementu nová starost a nová práce, vyčistit a důstojně zřídit kostel a zvelebit služby Boží. Co činil v té věci ve

Varšavě, činil i zde, a proto o tom šířití slov ani nemusíme. Dostačí říci, že kostel uršulinský stal se péčí sv. Klementa brzy nejoblíbenějším a nejnavštěvovanějším v celé Vídni.

Potup a pronásledování zakusil svatý Klement pro svou horlivost dosti. Ale ze všech utrpení míval jen radost a Bohu za ně děkoval. Byl obžalován dokonce i u arcibiskupské konsistoře a musil se 'dostaviti před její soud. Svatý Klement přišel. Bylo s ním zacházeno velmi hrubě. Není divu. Někteří páni v konsistoři byli hotovými nevěrci. Když svatý Klement pozoroval, že u takových pánů spravedlnosti se nedovolá, pravil: „Zde není dobře býti“, a otočil se a odešel. Sám arcibiskup Sigmund Hohenwarth ho za to chválil, řka: „P. Hofbauer to dělá jako pravý apoštol: střese s nohou svých prach a jde“.

U Uršulinek povznesl svatý Klement řeholní, značně uvolněnou kázeň velice, ačkoliv některé z řeholnic se tomu nemálo protivily. Avšak sv. Klement přemohl svou moudrostí, láskou a rozhodností všechny překážky a všeliký odpor, tak že lepší kázeň brzy nejhojnějšího ovoce přináseti začala. Byl opravdu mužem Božím a mužem svatým, jak jej Uršulinky všeobecně nazývaly, a nejlepším jejich duchovním vůdcem a rádcem a starostlivým otcem, maje neustále jejich dobro časné i věčné na mysli.

Pro samé starosti o spásu jiných nezapomínal však na posvěcování sebe sa-

mého. Vlastní spása byla mu vždy první povinností. Proto vedl se svými spolu-bratry vždy přísný řeholní život a dával všem ostatním ve všem nejlepší příklad. Svou dokonalou umrtveností a hlubokou pokorou byl nejvěrnějším obrazem trpícího a poníženého Spasitele. Svou zbožností, ustavičnou sebraností mysli a pohřížeností v modlitbách podobal se více andělu, než člověku. Svou nejsvědomitější horlivostí v zachovávání svatých pravidel a řeholních slibů byl pravým hrdinou křesťanské dokonalosti. Tak snažil se napřed státi se sám svatým, než začal posvěcovati jiné. Proto bylo též každé jeho slovo posvěceno milostí Boží a působilo na srdce lidská tak podivuhodnými účinky.

3. Apoštolem Vídne.

Zvláštní pozornost věnujeme teď péči, kterou měl sv. Klement o rozkvět sv. víry ve Vídni a v Rakousku vůbec. Byla to úloha veliká a těžká. Neboť všude panovala naprostá náboženská lhostejnost, bezbožecká nevěra docházela všeobecné obliby a byla modou, a zkáza mravů valila se jako rozvlněné moře po všech krajích říše. A hle, sv. Klement, chudý, slabý a pohrdaný řeholník, všecko toto zlo zastavil a zatlačil a sv. víře zase k vítězství pomohl.

A jakých prostředků k tomu užil? Především se ovšem snažil neustálými modlitbami, kajicností, hrdinnými ctnostmi a svatým životem Boha, tolikerými hříchy a

urážkami rozhněvaného, usmířiti a brány k pokladům nejhojnějších milostí Božích všem otevříti.

Avšak mimo to přičinil se též ze všech sil, aby svou apoštolskou činností pobloudivé od nevěry a hříchu odvrátil a Bohu, víře a církvi získal.

Především pracoval neúnavně na kazatelně. Říkalo se: „Chceš-li slyšeti slavné kazatele, běž tam a tam. Chceš-li však slyšet kázati apoštola, jdi a poslouvej P. Hofbauera.“ Svatý Klement mluvil vždy velmi jednoduše, aby mu všichni, i neučení a děti rozuměti mohli. Předmětem jeho kázání bývaly pravdy, týkající se křesťanského denního života, zvláště pravdy věčné, přikázání Boží a církevní hřích ve všech svých odstínech, povinnosti stavu, křesťanské ctnosti a Kristus Pán ve svém díle Vykupitelském jako příčina a vzor veškeré naší dokonalosti. Pravdami těmi byl sv. Klement všecek proniknut, tak že kázal s největším nadšením a neohrožeností světce, neboje se těch, jimž slovo Boží nebývá vhod. Proto svými kázáními působil na srdce svých posluchačů jako teplý jarní déšť na mrazem ztuhlou zem. Tisícové hříšníků dali se na pokání a začali vésti vzorný křesťanský život. A mnoho jinověrců, zvláště protestantů, obrátilo se na víru katolickou. Samý slavný kazatel Werner jednou řekl: „P. Hofbauer jest mužem zcela zvláštním, jemu se nevyrovná nikdo, z úst jeho mluví Duch sv.“

Ve zpovědnici byl sv. Klement je-

ště činnějším a horlivějším, říká: „Na kazatelně se ořechy srážejí a ve zpovědnici se sbírají“.

Uměl s kajícíky velmi moudře jednat. Snadno rozpoznávala a pochopoval jejich vlastnosti, vlohy a síly a dle toho též různé různými cestami kajivosti a křesťanských ctností vedl. Při tom byl vždy obdivuhodně trpělivý a laskavý, ale, kde šlo o polepšení, zároveň přísný a neúprosný. Dlouhých řečí nikdy nedělal. Dovedl málo slovy mnoho říci a srdcem hnouti. Všichni odcházeli od jeho zpovědnice uspokojeni a v dobrém utvrzení a zachovali mu veškeru svou důvěru a přiváděli k němu i jiné ze svých přátel a známých k sv. zpovědi. Tak byl sv. Klement jako zpovědník ode všech ctěn a milován, a z daleka široka chodili k němu kající všeho druhu, učení i neučení, bohatí i chudí, aby si zejména generální, čili životní sv. zpověď u něho vykonali. Nebo k této zpovědi sv. Klement všecky nejvíce vybízel a o ní lid nejčastěji poučoval. Z jeho kajících a horlivých ctitelů uvádíme aspoň některé. Byli to: Apoštolský nuncius Severoli, pozdější arcibiskup Rauscher, biskup Bedřich z Baragy, kníže-biskup Roman Zängerle, tehdy univ. professor, kanovník dr. Veith, Bedřich Zachariáš Werner, bavorský král Ludvík I. za svého pobytu ve Vídni, dvorní radové Adam Müller a Wagner, generál Woeber, kněžna Bretzenheimová, hraběnka Karolina Zichy a nesčetní jiní. Také Jesuité P. Albert

Diesbach a P. Bedřich Rinn byli se sv. Klementem v živém styku.

Nejvíce však zpovídal sv. Klement chudinu. O chudé a o nemocné staral se nejraději. Ti byli jeho první miláčkové. Zdálo se, jakoby jen pro ně žil. Je vyhledávat, navštěvovat a těšit, jim pomáhat a almužnu rozdávat bylo jeho radostí. Při tom je poučoval, k sv. zpovědi připravoval, je zpovídal a ke křesťanskému životu nabádal. Kolik duší tímto způsobem pro věčnost zachránil, ví jediný Bůh.

Velice mnoho dobrého působil sv. Klement též večerními schůzemi a konferencemi ve svém bytě. Vrátil-li se totiž z kostela nebo od nemocných večer domů, očekával ho již zástup nejvíce mladých mužů, kteří k němu jako dítky k otci se všech stran se hrnuli, poučení, radu a pomoc u něho hledající. Byli to lidé všech stavů, nejen chudina, ale též učenci a boháči, jako na př. šlechtic Bedřich Schlegl, německý básník Klement Brentano, baron Penkler, šlechtic Antonín Pilát, redaktor „Rakouského Pozorovatele“ hrabě František Szechényi, šlechtic Bedřich Klinkowström, otec obou Jesuitů Josefa a Maxmiliána Klinkowströma a mnozí jiní. Bývalo jich až 50. Sv. Klement zacházel s nimi jako se svými syny. Častoval je, poučoval, napomínal, zpovídal a ke všemu dobrému vedl. V těchto schůzkách měl zároveň nejlepší příležitost šířit také dobré spisy, což bylo vždy jeho zálibou. Mnoho schopných mladých lidí povzbudil a přiměl též

k pracím spisovatelským a dobyl si tak o rozmnožení dobrého tisku největších zásluh.

O výchovu školní mládeže nesměl se sice pro nepříznivé poměry tak starati, jako v Polsku, ale činil přece aspoň co mohl; působil na dobrou výchovu dítek hlavně v rodinách a neméně též u řeholnic, které mládež vyučovaly. Největších pak zásluh si zjednal o zřízení vychovávacího ústavu pro šlechtické hochy. Ústav byl založen roku 1818, a vyšlo z něho mnoho šlechticů, kteří později v diplomacii a na jiných vysokých místech nemálo vynikli.

Apoštolská činnost sv. Klementa dosáhla však vrcholu svého na vídeňském kongressu, který začal 1. listopadu r. 1814. Tehdy ukázal sv. Klement nejvíce, jak věrným a horlivým synem sv. katolické církve jest. Církev sv. sice vždy miloval jako svou duchovní matku, a jí po všecka leta nejlepší služby prokazoval a papeže vždy ctil jako náměstka Kristova a hájil práv jeho. A že jest synem katolické církve, prohlašoval vždy za své největší štěstí. A poněvadž byl v písemném styku s papežem samým a s kardinály a jim důležité zprávy podával a rady udílel, měl příležitost mnohému zlu zabrániti a dobré věci přispěti a příležitostí takových nikdy nezanedbal.

Ale všechno to, co sv. Klement dosud činil pro církev sv. a papeže ojedinele a po různu, učinil na vídeňském kongressu takřka najednou. Na tomto kongressu sjeli se totiž zástupcové německých a rakou-

ských zemí a jednali o církevních záležitostech. Neboť německý primas Dalberg a jeho generální vikář Wessenberg, kteří byli páni velmi svobodomyslní, chtěli, aby katolíci v zemích německých od Říma skoro úplně se odtrhli a si zřídili svou německou církev národní. Hrozil tedy církvi sv. rozkol. Obhájci církve sv. byli tehdy kardinál Konsalvi a apoštolský nuncius Severoli. Oba pak ustanovili za řečníka na kongressu výtečného kanovníka špýrského Helfreicha.

Boj byl ostrý. Ale, Bohu díky, církev sv. vyšla z něho vítězem. A čí zásluhou? Kardinál Konsalvi i nuncius Severoli hledali radu a pomoc u sv. Klementa. Kanovník Helfreich dlel též stále u něho. Vše bylo tam umluveno a ujednáno. Nejednou pracováno v pokoji sv. Klementa skoro celé noci na pamětních spisech, které měly na kongressu býti podány. Velikým obhájcem církve sv. byl tehdy též korunní princ bavorský Ludvík I., který měl veliký vliv na svého otce Maxmiliána I. Však i Ludvík I. chodil na radu k sv. Klementu a jednou byl u něho dokonce až do rána, než se umluvili a poradili, co činiti třeba. A nemálo prospěli posléze dobré věci též tehdejší romantičtí žurnalisté svými články a spisy. Byli to: Šlegl, Schlosser, Werner, Pilát a Müller.

Všichni tito mužové byli však žáci a kajícíci sv. Klementa, který sám je pobádal, aby na obranu církve sv. psali, a jim do péra diktoval, co a jak psáti mají.

A tak mohl kardinál Reisach vším právem říci, že v době kongressu byl P. Hofbauer střediskem, kolem něhož katoličtí učenci se shromažďovali a zbraně k boji proti rozkolnickým snahám hledali. A zbraně ty u sv. Klementa také našli a sv. církve statečně obhájili. A proto nazýváme svatého Klementa z vděčnosti apoštolem Vídně.

4. Druhým zakladatelem Kongregace Nejsv. Vykupitele.

S veškerými pracemi na probuzení katolického života ve Vídni spojoval sv. Klement vždy velikou snahu o zavedení a zvelebení kongregace v zemích zaalpských, zejména pak v Rakousku. Musil však býti velmi opatrným. Proto pracoval v té záležitosti potichu, ale bez ustání. Shromažďoval kolem sebe vždy více žáků, které si napřed vychovával a pak k slibům připouštěl a za členy kongregace přijímal. Z prvních byli zvláště tři: P. František Haetscher, P. Jan Madlener a P. Antonín Passy. Mimo to byli někteří výteční kněží, jako Bedřich Zachariáš Werner, věhlasný kazatel, spisovatel a po sv. Klementu druhý apoštol Vídně, a kanovník dr. Veith a j., tak důvěrnými přáteli a pomocníky sv. Klementa, že se považovali též skoro za členy kongregace.

Kongregace měla tehdy na severu jen jedině úředně uznaný klášter, totiž ve Vallsaintu ve Švýcarsku, kde byl představeným P. Passerat. Avšak ani tam si sv.

Klement bezpečného trvání nesliboval. Proto ohlížel se neustále, kde by se pevněji usaditi mohl. Do Ameriky zamýšlel poslati missionáře již od roku 1811. Ale nedošlo k tomu. Roku 1815 poslal na žádost apoštolského vikáře Ercolaniho tři missionáře do Valašska, nynějšího království rumunského. Učiněn tam pokus založiti klášter v hlavním městě Bukurešti. Ale po šesti letech, r. 1821, musili se missionáři pro nedostatek prostředků zase do Vídně vrátiti. Zajímavé jest, že z Bukurešti chodili pilně na missie též mezi slovanské Bulhary. Sv. Klement chválil sám bulharský lid jako velmi přítulný ku kněžím a litoval toho, že pro tento opuštěný národ více činiti nemohl.

Slovany měl vůbec stále na mysli. V Polsku snažil se všemožně, aby zase nějaký klášter zřídití mohl. Také o založení kláštera v Rusku znovu se pokoušel. Ale bohužel marně. Též ve Vídni ujímal se Slovanů, zvláště Čechů, co nejvíce. Byl jejich oblíbeným zpovědníkem, otcem a rádcem. Zvláště mu bylo líto, že Čechové dosud neměli v celé Vídni žádného kostela, kde by se jim v mateřské jejich řeči kázalo a o jejich náboženské potřeby vůbec dobře postaráno bylo. I umínil si, že se jim o takový kostel sám postará. Vyhlédl si za tím účelem kostel Panny Marie na Nábřeží.

U tohoto kostela zamýšlel zřídití první klášter Redemptoristů v Rakousku se závazkem, aby se členové kongregace v ko-

stele Panny Marie starali o služby Boží německé i české. To byl vrchol všech přání sv. Klementa. K tomu bylo mu však třeba, aby kongregace byla v Rakousku napřed uznána a připuštěna. A toho dosáhnouti bylo právě tou nejtěžší úlohou. Ale sv. Klement toho přece dosáhl, ačkoliv naň v poslední chvíli přišla ještě jedna přetrpká zkouška.

Neopatrností P. Sabelliho dověděla se totiž vláda, že sv. Klement je členem kongregace, v Rakousku dosud neuznané. To byla voda na mlýn nevěrců, kteří beztoho všemožně se snažili, jak by sv. Klementa z Vídně a z Rakouska vypuditi mohli. Teď našli k tomu příčinu a dali se do své nekalé práce ihned. Sv. Klement byl podroben výslechu a donucen podepsati listinu, že Vídeň a Rakousko opustí.

To bylo však arcibiskupu Hohenwartovi přece přílišným. Šel sám k císaři Františku I. a prosil ho za ochranu pro P. Hofbauera a dosáhl, co chtěl. P. Hofbauer měl prozatím zůstat ve Vídni. Na to odcestoval císař František I. do Říma. V Římě ujal se však sv. Klementa ještě vřeleji sám papež Pius VII. A též přimluvu papežovu císař rád vyslyšel a litoval P. Hofbauera pro vytrpěná příkoří velice a slíbil, že mu za vše hojnou náhradu dá. A dal mu ji, neboť když se dověděl od svého zpovědníka Vincence Darnauta, že nejvřelejším přáním P. Hofbauera jest, aby jeho kongregace v Rakousku přijata a uznána byla, vzkázal mu, aby svou žá-

dost o přijetí kongregace ihned podal. Sv. Klement jásal radostí. Žádost hned vyhotovil a zároveň s pamětním spisem o účelu kongregace a s prosbou o přenechání opuštěného kostela na Nábřeží císaři po jeho návratu z Itálie sám přinesl. Císař přijal jej velice mile a slíbil mu, že mu ve všem vyhověno bude. To se stalo 19. října 1819. Sv. Klement byl tedy u cíle svých tužeb.

Uskutečnění těchto tužeb se sice nedočkal. Zemřel již 15. března 1820, kdežto císař František I. dostal svému slibu dekretem z 22. dubna 1820. Ale nicméně sv. Klement to byl, jenž kongregaci na severu k vzrůstu přivedl a tak druhým zakladatelem jejím se stal. Nebo od těch dob rozšiřovala se kongregace po všech krajích Evropy a do celého světa. Teď působí v Evropě, v Americe, v Africe, v Australii a až na Filipinských ostrovech. Má 16 provincií a 12 viceprovincií, 208 klášterů a přes 3800 členů, mezi nimi přes 1900 kněží. A též v slovanských krajích je kongregace hodně rozšířena a šíří se víc a více. Provincie pražská má 7 klášterů a 140 členů, z nichž je 52 kněží, kteří neúnavně pracují v Čechách, na Moravě i na Uherském Slovensku. Ročně konají mimo jiné práce na 90 misiích a na 50 kursů různých exercitií a mají ročně přes pět tisíc kázání a různých přednášek a přes 300.000 kajícníkům udílejí svátost pokání. Mimo to pracuje se též horlivě pro Čechy v pěti domech, připsaných provincii vídeňské, ve dvou domech ve Vídni,

na Nábřeží a v Hernalsu, a ve třech domech v Čechách. Viceprovincie polská má pět klášterů — 4 v Haliči a 1 ve Varšavě, kde sv. Klement tolik let pracoval — a 72 členy, z nichž jsou 34 kněží. Tito misijní konají ročně mimo jiné práce na 50 svatých misiích, a to v Polsku i v Rusku, ano i v Sibiři a v Mandžursku. Exerciitií mají do roka na 40, všech kázání a přednášek ročně přes 3000 a kajícníků přes 400.000.

Tak blahodárně působí nyní kongregace, jejíž velikolepé rozvětvení a rozšíření je zásluhou sv. Klementa.

5. Smrt a oslava sv. Klementa.

Když byl sv. Klement už jist, že kongregace v Rakousku přijata bude, pravil: „Dosud jsem zakoušel samý odpor a samá příkoří; teď mne však očekává jen sláva a proto přeji si umřítí“. A Bůh toto jeho přání splnil. Na třetí neděli postní, 5. března 1820 kázal sv. Klement naposled. Ve čtvrtek na to sloužil ještě mši svatou. Potom ulehl. Byl všecek vysílen a trpěl silnou horečkou. Nemoci přibývalo každým dnem. Do pondělka se vyvinul na těle světcově velmi bolestný rakovinný zánět. Svatý Klement však trpěl všecko tiše jako beránek. Byl neustále pohřížen v modlitbách a klaněl se jen nejsv. vůli Boží, říkáje: „Staniž se vše, co Bůh chce a kdy Bůh chce“. Byl dokonalým vzorem a pravým hrdinou ctnosti i v posledních

svých chvílích. V pondělí přijal svátosti umírajících s nejpříkladnější zbožností. Na to obíral se milým svým Bohem až do středy. Ve středu v poledne, právě když zvonilo Anděl Páně, napomenul ještě okolo stojící, aby si klekli a se pomodlili. I klekli si všichni a modlili se, a zatím, co se modlili, odevzdal sv. Klement nepozorovaně a tiše duši svou Bohu. Zemřelsvate, jak svate žil, dne 15. března 1820.

Zpráva o jeho smrti roznesla se rychle po celé Vídni. Zástupy lidstva hrnuly se k mrtvole už první den. Všichni si přáli mít po světcích nějakou památku, i vlasy brali si s jeho hlavy a malé kousky si z jeho šatů stříhali. Jednoho přesvědčení byli všichni, že P. Hofbauer byl velikým světcem. Pohřeb mu vystrojili 16. března velikolepý, jakého Vídeň do té doby neviděla. Nepřehledné davy lidstva doprovázely rakevaž do chrámu svatoštěpánského, kde Zachariáš Werner se modlil absoluci. Na to mrtvola byla uložena do umrlčí komory a druhého dne převezena do Maria-Enzersdorfu nedaleko Vídně a tam na hřbitově slavnostně pochována.

V Maria-Enzersdorfu leželo tělo sv. Klementa 42 léta, až r. 1862 dne 4. listopadu bylo s velikou slávou přeneseno do Vídně a tam v kostele Panny Marie na Nábřeží na evangelijní straně hlavního oltáře pod mramorovým pomníkem uloženo. Roku 1888 byl však postaven v tomže kostele překrásný gotický oltář, na němž od té doby jsou ostatky sv. Klementa umí-

stěny ve skvostné pozlacené bronzové rakvi. Jen hlava přenesena byla do kostela Redemptoristů do Hernalsu.

Ode dne pohřbu vzmáhala se úcta k P. Hofbauerovi vždy více a více a rostla též důvěra lidu v jeho přímluvu a pomoc. A ne nadarmo. Mnoho proseb bylo nejpodivuhodnějším způsobem vyslyšeno. Zvláště zde zaznamenáváme dvě uzdravení, která od církve sv. po velmi bedlivém vyšetření a prozkoumání a naprostém, bezpečném zjištění, za pravé zázraky prohlášena byla: 1. Baronessa Anežka Fiathová, dívka devítiletá, onemocněla roku 1863 v ústavu Salesianek ve Vídni na zánět kloubu kyčelního, spojený s krtičnatostí a hrozícím vymknutím levé nohy. Ubohé dítě mělo nohu nemocí už všecku zkřivenou a lékaři marně se namáhali jí pomoci. Tehdy bylo to v pátek 5. února 1864, vzala nemocná útočiště své k P. Hofbauerovi a začala konati k němu devítidenní pobožnost. A hle, třetího dne, v neděli, o polednách znamenala pojednou, že může nohou pohybovati. A vskutku, povstala a chodila, jakoby o žádné nemoci ani nebyla slyšela. Sami lékaři uzdravení to prohlásili za zázrak Boží. 2. Podobně uzdravena byla též Marie Hoffmannová z Ringsheimů v Badensku, provdaná za zámečnického pomocníka ve Vídni. Trpěla už osm let nebezpečnou průtrží, která jí stále vystupovala a konečně už žádným způsobem od lékařů zatlačena býti nemohla. Na operaci nebylo také možno pro slabost upracované 52leté ženy

pomýšleti. Následkem toho vyniklá průtrž čili kýla ztvrdla, trávení stalo se nemožným a zánět, znamení blízké smrti, se dostavil. V této nejvyšší nouzi začala se nemocná modliti k Hofbauerovi. A hle, najednou ztratila se průtrž nadobro, a nemocná vstala z postele úplně zdráva.

Pro tyto zázraky byl roku 1864 započat napřed proces informativní a potom proces apoštolský za příčinou blahořečení P. Hofbauera. Procesem bylo zjištěno, že P. Hofbauer byl opravdovým hrdinou ctností, a že Bůh na jeho přímluvu ony zázraky vskutku učinil. Na základě toho byl P. Hofbauer dne 29. ledna 1888 prohlášen za blahoslaveného.

Měl-li však prohlášen býti za svatého, bylo třeba nových dvou zázraků, jimiž by sám Bůh projevils svou vůli, aby se bl. Klementu té nejvyšší úcty v církvi sv. dostalo. A hle, i tyto dva zázraky se staly a sice: 1. V únoru 1897 trpěla ctih. sestra Vigora Versingerová v klášteře Františkánek v Mallersdorfě plicními souchotinami, spojenými zároveň s velmi prudkým tuberkulosním zánětem pohrudnice. Nemocná byla v největším nebezpečí smrti a přijala také již svátosti umírajících; ale konala ještě s veškerou důvěrou devítidenní pobožnost k bl. Klementu za uzdravení a byla vyslyšena. Ku konci noveny usnula jednou velmi klidně, a když se probudila, byla úplně zdráva. 2. Druhý zázrak stal se v březnu roku 1905 v italském městě Neapoli. Tam byla Amalie Conte stížena už

sedm měsíců velmi bolestným zánětem levého kolena, který měl v zápětí nezhojitelnou ankylosu, čili zkostnatění, stvrdnutí kloubních kostí a následkem toho nehybnost kloubů. Nemocná byla však ctitelkou bl. Klementa a vzala k němu svou důvěru: položila si jeho obrázek na nemocné koleno a prosila úpěnlivě o pomoc. Sotva že tak učinila, obživovalo jí koleno úplně, tak že všechny obvazy odhodila a hned zdráva choditi mohla.

Tyto zázraky byly církví sv. prozkoumány a za naprosto jisté stvrzeny, tak že papež Pius X. bl. Klementa M. Hofbauera dne 20. května 1909 slavnostně za svatého prohlásil.

Slavnostní svatořečení jest jeden z nejvelkolepějších úkonů moci Kristovy v církvi sv. a téměř rovno slavnostnímu prohlášení nauky sv. víry za pravdu Bohem zjevenou. Papež jako náměstek Krista Pána a veden Duchem sv. tu prohlašuje před celým světem, že sluha Boží byl hrdinou křesťanských ctností a že pro své ctnosti došel slávy věčné a tudíž jest hoden úcty všech věřících. Větší cti nemůže, věru, dostati se nikomu na světě. Všecka sláva i nejmnocnějších panovníků nedá se přirovnati k slávě, které se stává účastným ten, kdo za svatého jest prohlášen.

Takové slávy dosáhl tudíž sv. Klement tím, že byl za svatého prohlášen. A za to máme ho ctíti a příkladu jeho následovati a radami a naučeními jeho se spravovati. A poněvadž jest v nebi též na-

ším ochráncem a orodovníkem, máme ho také horlivě za jeho přímluvu prositi a k němu ve všech svých potřebách s veškerou důvěrou se utíkat.

Ó, kéž nám sv. Klement vyprosí té milosti, abychom ctností jeho vždy následovali, v dobrém vytrvali a jednou s ním věčné blaženosti v nebi požívali!

OBSAH.

	Strana
Úvod	3

Hlava první: Mládí sv. Klementa.

1. Narození a křest	5
2. Zbožná matka	6
3. Na řemesle	8
4. Horlivý student	11
5. V klášteře	16

Hlava druhá: Sv. Klement ve Varšavě.

1. Do Varšavy	21
2. Bennonité	24
3. Apoštolská činnost sv. Bennona	26
4. První žáci sv. Klementa	29
5. Otec chudých a opuštěných	32
6. Nové kláštery	36
7. Bouře	39

Hlava třetí: Sv. Klement ve Vídni.

1. Malé začátky	43
2. Správcem kostela Uršulinek	45
3. Apoštolem Vídne	47
4. Druhým zakladatelem Kongr. Nejsv. Vyku- pitele	53
5. Smrt a oslava sv. Klementa	57
